

บทที่ 1

บทนำ

สภาพความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การวินิจฉัยความรับผิดทางอาญา หลักเกณฑ์ในเรื่ององค์ประกอบทางจิตใจ (subjective element) ของผู้กระทำให้เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการวินิจฉัยความรับผิดทางอาญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของ "เจตนา" ซึ่งทุกระบบกฎหมายต่างก็ยอมรับเป็นหลักทั่วไปว่า "บุคคลจะมีความรับผิดก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา" เช่น ประมวลกฎหมายอาญาของไทย มาตรา 59 วรรคแรก

ในแต่ละระบบกฎหมายการให้คำนิยาม การกำหนดขอบเขตตลอดจนแนวความคิดในเรื่อง "เจตนา" ยังคงมีความแตกต่างกันอยู่ โดยบางระบบกฎหมายก็กำหนดความหมายและขอบเขต "เจตนา" เอาไว้ชัดเจน เช่น ประเทศไทย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 วรรคสอง เป็นต้น แต่บางระบบกฎหมายก็ได้กำหนดความหมายและของเขต "เจตนา" เอาไว้ชัดเจน โดยให้นักนิติศาสตร์เป็นผู้กำหนดความหมายและขอบเขตของเจตนากันในทางตำราและคำพิพากษาของศาล เช่น ประเทศเยอรมัน

ในทุกระบบกฎหมายต่างก็ยอมรับว่าเจตนาประสงค์ต่อผลเป็นหลักใหญ่ของ "เจตนา" แต่ขอบเขตของมันซึ่งมีผลต่อความเข้าใจในทฤษฎีและแนวความคิดในเรื่องเจตนาย่อมเล็งเห็นผลนั้นยังมีการอธิบายที่แตกต่างกันอยู่

สำหรับเจตนาย่อมเล็งเห็นผลในแต่ละระบบกฎหมายต่างก็ให้การอธิบายด้วยแนวความคิดและทฤษฎีที่แตกต่างกันออกไป ในส่วนของระบบกฎหมายไทยนั้นประมวลกฎหมายอาญาได้

บัญญัติขอบเขตของเจตนาให้รวมถึงเจตนาย่อมเล็งเห็นผลไว้คู่กับเจตนาประสงค์ต่อผล แต่ไม่ได้บัญญัติถึงหลักเกณฑ์ของเจตนาย่อมเล็งเห็นผลเอาไว้ ดังนั้นการอธิบายถึงหลักเกณฑ์ของเจตนาย่อมเล็งเห็นผลจึงเป็นเรื่องของทางตำราและคำพิพากษาของศาล แต่อย่างไรก็ตามการศึกษาถึงรูปแบบการเกิดขึ้น แนวความคิดและทฤษฎี ตลอดจนการนำไปปรับใช้ยังไม่มีการศึกษาให้ชัดเจนเท่าที่ควร

ในทางกฎหมายสารบัญญัติ เจตนาประสงค์ผลกับเจตนาย่อมเล็งเห็นผลแม้จะไม่มี ความหมายแตกต่างกันในความรับผิดชอบอาญาก็ตามเพราะถือว่าเป็น "เจตนา" เหมือนกัน แต่ในการวินิจฉัยคดีของศาลในปัญหาเรื่องเจตนาย่อมเล็งเห็นผลเป็นสิ่งที่ควรหยิบยกขึ้นมาพิจารณา เพราะปัจจุบันนี้การให้เหตุผลในการวินิจฉัยปัญหาเรื่องเจตนาย่อมเล็งเห็นผลของศาลนั้นดูจะยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร เพราะยังมีความแตกต่างไปจากแนวความคิดหรือทฤษฎีที่ควรจะเป็น

วัตถุประสงค์ของการทำวิทยานิพนธ์

1. เพื่อศึกษาถึง โครงสร้างความรับผิดชอบอาญาในแต่ละระบบกฎหมาย
2. เพื่อศึกษาให้ทราบถึงความหมาย ขอบเขต องค์ประกอบการแบ่งประเภทของเจตนาว่ามีอยู่อย่างไร ตลอดจนศึกษาถึงตำแหน่งในโครงสร้างความผิดทางอาญาในแต่ละระบบกฎหมาย
3. เพื่อศึกษาถึงขอบเขตของเจตนาประสงค์ต่อผลว่ามีอยู่อย่างไร
4. เพื่อศึกษาถึงรูปแบบการเกิดขึ้นของปัญหาเจตนาย่อมเล็งเห็นผลว่ามีรูปแบบ
5. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างหลักเกณฑ์ที่นำมาใช้ในการวินิจฉัยเจตนาย่อมเล็งเห็นผลทั้งในระบบกฎหมาย Civil Law และระบบกฎหมาย Common Law ว่ามีอยู่อย่างไร อันจะนำไปสู่ข้อสรุปที่ควรจะเป็น

ขอบเขตของการทำวิทยานิพนธ์

ในการศึกษาวิจัยเพื่อเรียบเรียงเป็นวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยจะทำการศึกษาถึงโครงสร้างความคิดทางอาญาในแต่ละระบบกฎหมาย การให้ความนิยาม การกำหนดขอบเขตการแบ่งประเภทของเจตนา ต่อจากนั้นจะเข้าสู่การศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการเกิดขึ้นของปัญหาเจตนาย่อมเล็งเห็นผลแนวความคิดและหลักเกณฑ์ที่นำมาใช้วินิจฉัยปัญหาเรื่องเจตนาเล็งเห็นผล โดยทำการศึกษาในเชิงเปรียบเทียบระหว่างระบบของกฎหมายของต่างประเทศและระบบกฎหมายของประเทศไทย แล้วจึงทำการสรุปแนวความคิด ปัญหา ข้อดีข้อเสียที่เกิดขึ้นทั้งหมดพร้อมกับข้อเสนอแนะ

วิธีดำเนินการศึกษาและวิจัย

วิทยานิพนธ์นี้ทำการศึกษาค้นคว้าและวิจัยในเชิงเอกสาร (documentary research) โดยรวบรวมข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศจากหนังสือ บทความ บทบัญญัติของกฎหมายตลอดจนแนวคำพิพากษาศาลฎีกาแล้วนำมาศึกษาวิเคราะห์ห้อย่างเป็นระบบและสรุปให้ชัดเจน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการทำวิทยานิพนธ์

1. ทำให้ทราบถึงโครงสร้างความคิดทางอาญาในแต่ละระบบกฎหมาย
2. ทำให้ทราบถึงการกำหนดขอบเขตของเจตนาในแต่ละระบบกฎหมาย
3. ทำให้ทราบถึงขอบเขตของเจตนาประสงค์ต่อผล
4. ทำให้ทราบถึงรูปแบบในการเกิดขึ้นของปัญหาเจตนาย่อมเล็งเห็นผล
5. ทำให้ทราบถึงแนวความคิดทฤษฎีที่นำมาใช้อธิบายถึงหลักเกณฑ์ที่จะเป็นเจตนาย่อมเล็งเห็นผลในแต่ละระบบกฎหมายอันจะเป็นแนวทางในการนำไปสู่การอธิบายหลักเกณฑ์ที่จะเป็นเจตนาย่อมเล็งเห็นผลในส่วนของระบบกฎหมายไทยให้ชัดเจนต่อไป

สมมติฐานของวิทยานิพนธ์

เจตนาย่อมเล็งเห็นผล เป็นรูปแบบของเจตนาที่ผลของการกระทำเบี่ยงเบน หรือหักเหไปจากเจตนาประสงค์ต่อผลของผู้กระทำซึ่งแตกต่างกับการกระทำโดยพลาด โดยแตกต่างกับการกระทำที่ผู้กระทำมีเจตนาให้เกิดอันตรายชนิดหนึ่ง แต่ผลของการกระทำที่เกิดขึ้น ไม่ใช่อันตรายที่ผู้กระทำมีเจตนาให้เกิดขึ้น และแตกต่างกับการกระทำที่ผู้กระทำมีเจตนาให้เกิดอันตรายในระดับหนึ่ง แต่ผลของการกระทำที่เกิดขึ้นเป็นอันตรายอีกระดับหนึ่งซึ่งเกินเลยไปกว่าเจตนาของผู้กระทำ อันเป็นผลทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผล

สำหรับหลักเกณฑ์ในการพิจารณาปัญหาเจตนาย่อมเล็งเห็นผลนั้น เป็นกรณีที่ผู้กระทำไม่มีเจตนาประสงค์ต่อผลมาก่อนแต่ไม่สนใจใยดีต่อผลที่จะเกิดขึ้น

แนวคำพิพากษาของศาลฎีกาไทยเกี่ยวกับความเข้าใจในเรื่องเจตนาย่อมเล็งเห็นผล ยังไม่สอดคล้องกับทฤษฎีและแนวความคิดที่มีอยู่